

Liikenneturvallisuusstrategian tie- ja rautatieliikenteen työryhmän toinen kokous

Osallistujat:

Immonen, Elina	Liikenne- ja viestintäministeriö (puheenjohtaja)
Aittasalo, Juho	Liikenne- ja viestintäministeriö (sihteeri)
Asikainen, Eeva	Liikenne- ja viestintäministeriö
Frantsi, Juha	VR
Kallio, Heikki	Poliisihallitus
Kemppainen, Hanna	Kuntaliitto
Kolinen, Laura	Liikenne- ja viestintäministeriö
Kukkonen, Marena	MIELI Suomen Mielenterveys ry
Mäkelä, Kaisa	Ympäristöministeriö
Niemimuukko, Heidi	Liikenne- ja viestintävirasto
Pajunen, Jari	Sisäministeriö
Pajunen, Kirsi	Liikenne- ja viestintävirasto
Parkkari, Inkeri	Liikenne- ja viestintävirasto
Rekola, Maija	Liikenne- ja viestintäministeriö
Saari, Risto	Liikenne- ja viestintäministeriö
Saksanen, Riitta	Invalidiliitto
Salenius, Salla	Onnettomuustietoinstituutti
Tarasti, Markus	Ympäristöministeriö
Tuominen, Marko	Väylävirasto
Tuominen, Petteri	Puolustusvoimat
Vainiomäki, Ville	Liikenne- ja viestintävirasto
Vauhkonen, Veikko	Liikenne- ja viestintäministeriö
Virtanen, Sami	Kuuloliitto
Vuorisalo, Irene	Eläkeliitto

1. Tervetulosanat

Puheenjohtaja Immonen avasi kokouksen ja toivotti työryhmän jäsenet tervetulleiksi. Immonen pohjusti lyhyesti kokouksessa käsiteltäviä teemoja ja kokouksen painotusta nimenomaan rautatieliikenteeseen. Kokouksen yleiseksi teemaksi mainittiin asenteet, osaaminen ja kyvykkyyks sekä sosiaaliset tekijät.

2. Työskentelymetodin esittely

Maija Rekola liikenne- ja viestintäministeriöstä esitteli kokouksessa käytettävää työskentelymetodia. Kokouksen aiheiksi oli valittu tahalliset allejäännit, asiaton liikkuminen rautateillä, tasoristeykset ja ratatyöt. Jokaista aihetta tultaisiin pohjustamaan asiantuntijan esityksellä, jonka jälkeen työskentelymetodin mukaiset pienryhmät tulisivat keskustelemaan aiheesta. Lopuksi jokaisen pienryhmän saavuttamat loppupäätelmät tultaisiin esittelemään yhteisesti. Pienryhmien työskentelystä kirjatut muistiot ovat tämän pöytäkirjan liitteinä.

Id Versionumero

3. Tahalliset allejännit

Inkeri Parkkari ja Ville Vainiomäki Liikenne- ja viestintävirastosta pohjustivat esityksellään tahallisiin allejänteihin liittyvää problematiikkaa. Esityksen jälkeen pienryhmät keskustelivat aiheesta.

4. Asiaton liikkuminen rautateillä

VR:n kokousedustaja Juha Frantsi esitteli asiattomaan liikkumiseen rautateillä liittyviä seikkoja operaattorin näkökulmasta. Esityksen jälkeen pienryhmät keskustelivat aiheesta.

5. Tasoristeykset

Kirsi Pajunen Liikenne- ja viestintävirastosta pohjusti tasoristeyksiin liittyviä näkökulmia kokouksen teeman kannalta. Esityksen jälkeen pienryhmät keskustelivat aiheesta.

6. Ratatyöt

Marko Tuominen Väylävirastosta esitteli ratatöihin liittyviä turvallisuusnäkökulmia kokouksen teeman kontekstissa. Päätettiin, että aihepiiriin liittyvää keskustelua käydään tarkemmin työryhmän tulevissa kokouksissa.

Liikenneturvallisuusstrategia – Tie- ja rautatieliikenteen työryhmä

Työryhmätyöskentely: Asenteet, osaaminen ja kyvykkyys sekä muut sosiaaliset tekijät

Ryhmä 1: Kirsi Pajunen / Liikenne- ja viestintävirasto, Salla Salenius / Onnettomuustietoinstituutti, Marena Kukkonen / MIELI Suomen Mielenterveys ry, Risto Saari / Liikenne- ja viestintäministeriö, Maija Rekola / Liikenne- ja viestintäministeriö

Tahalliset allejäännit

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä keskusteltiin erityisesti itsemurhien ennaltaehkäisystä ja tunnistamisesta. Itsemurhien syihin tulee puuttua ja ennaltaehkäisyn kannalta tärkeää on lisätä ymmärrystä asiasta. Toimenpiteet itsemurhien myyttien murtamiseksi ovat tärkeitä.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Todettiin, että asia ei ole sellainen, joka voitaisiin vastuuttaa vain yhdelle taholle tai toimijalle. Olennaista on poikkihallinnollinen työ, jossa laajasti sitoudutaan puuttumaan asiaan, sillä kaikki voivat tehdä jotain. Toimijoiden yhteistyö on itsemurhien ehkäisyn kannalta tärkeää ja itsemurhien ehkäisy tulisikin ottaa huomioon erilaisissa hankkeissa. Nämä hankkeet eivät välttämättä liity yksiselitteisesti itsemurhiin, jonka vuoksi laajakatseinen näkemys on välttämätöntä. Esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriön erilaisissa infraan liittyvissä selvityksissä ja hankkeissa asia tulisi huomioida. Liikenne- ja viestintävirasto voisi tehdä esimerkiksi viestinnällistä yhteistyötä eri tahojen kanssa.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Keskusteltiin siitä, että erilaisia toimijoita tulisi sitouttaa ja eri toimijoita tarvitaan erilaisista sektoreista. Vastuullisella yhteistyöllä median kanssa sekä erilaisilla kampanjoinnilla voidaan vaikuttaa erilaisten itsemurhiin liittyvien myyttien murtamiseksi, sillä esimerkiksi itsemurhista puhuminen voi auttaa itsemurhaa harkitsevaa löytämään apua.

Esimerkiksi poliisilla ja pelastuslaitoksella on suuri rooli sellaisessa prosessissa, jossa itsemurha on pystytty estämään. Toisaalta taas eri viranomaiset voisivat tehdä koululaitosten kanssa yhteistyötä. Nuoret viettävät ison osan ajastaan kouluissa, joten siellä pystytään vaikuttamaan asiaan.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Kyseessä on pitkälti resurssikysymykset mutta matalan kynnyksen apua tarvitaan enemmän. Asennekasvatuksella ja viestinnällä voidaan jo vaikuttaa.

5. Mikä on tavoitetilä? Miten mitataan?

Tavoitteena on saada rautateillä tapahtuvat itsemurhat sekä itsemurhayritykset laskuun. Yleisesti itsemurhaluvut ovat tulleet jyrkästi alaspäin ja raideliikenteen itsemurhalukujen tulisi laskea samassa suhteessa.

Id Versionumero

Asiaton liikkuminen rautateillä

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Keskusteltiin siitä, että asiatonta liikkumista rautateillä esiintyy eri määrissä rataverkon eri kohdin. Eri kohdissa eri ryhmät liikkuvat rautateillä. Esimerkiksi on havaittu tietynlaisia nk. ”pahoja paikkoja”, joissa hyvin laajasti eri ryhmät ylittävät rautatien, motivaatio ylittää riski esimerkiksi kaupan tai koulun sijainnin vuoksi.

Todettiin, että yllä kuvatun kaltainen rautatien ylitys johtuu usein ajattelemattomuudesta sekä tietämättömyydestä. Useat eivät tiedä, että asiaton oleskelu on laissa kiellettyä, eikä kyseessä ole ainoastaan ohjeistus tai suositus. Tämän vuoksi nk. helppoihin tapauksiin tulisi puuttua ensimmäisenä. Kampanjoinnilla ja valvonnalla voitaisiin lisätä ihmisten tietoisuutta asiasta, ja vaikka kaavoituksella sekä maankäytön suunnittelulla voidaan vaikuttaa asiattomaan liikkumiseen rautateillä, ryhmän ehdotus keskittyy matalamman kynnyksen toimenpiteeseen.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Ryhmässä pohdittiin rautateillä liikkumisen valvontaa. Nk. helpot tapaukset eivät välttämättä tarvitse poliisin huomautusta asiasta, vaan kyseessä voisi olla myös jokin toinen taho. Keskusteltiin siitä, että eri maissa on ollut samaan asiaan liittyvää kampanjointia, joissa esimerkiksi joku julkisuuden henkilö on esiintynyt mainoksessa. Pohdittiin, miten Suomessa vastaanotettaisiin kampanjointi, jossa esimerkiksi tunnettu poliitikko jalkautuisi rautateille, ja kertoisi, että rautateitä asiattomasti ylittävien rikkovan lainsäädäntöä. Ryhmän kaikki jäsenet totesivat, että he olisivat valmiita jakamaan tällaista videokampanjointia edustamansa tahon nettisivuilla.

3. Mitä muita tahoja toivotan mukaan?

Esimerkiksi VR, poliisi, Finrail, kunnat ja kaupungit. Ongelmakohtasta riippuen myös esimerkiksi koulun tai kaupan kampanjoinnilla voisi olla asiaan suurikin vaikutus.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Todettiin, että useat eri tahot voisivat olla kampanjoinnissa mukana, esimerkiksi jakamalla valistusvideota.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Tavoitteena on lainsäädännön noudattaminen ja tietoisuuden lisääminen, jota voidaan mitata asiattomien ylitysten lukumäärillä.

Id Versionumero

Tasoristeykset

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä todettiin, että verrattuna kahteen aikaisempaan aiheeseen, tasoristeysasiat ovat yksiselitteisempiä, sillä lähtökohtaisesti kuljettajilla on halu toimia oikein. Tosin nk. normaalista käyttäytymisestä on vain vähän tietoa. Siksi tulisi perkaa havainnointivirheiden syitä. Infraratkaisut ovat sinänsä helppoja, mutta vaativat resursseja.

Keskusteltiin siitä, että tietoa asiasta tulisi lisätä erityisesti yksittäisratkaisujen kautta: esimerkiksi kouluttamalla varusmiehiä ja tarjoamalla ikääntyneille valistusta ajoterveystarkastusten lisäksi.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Ongelma ei ole se, että ei olisi tahoja tekemään esimerkiksi videokampanjaa, vaan se miten kampanjan viesti saadaan kohderyhmille perille. Ryhmän tahot olisivat valmiita tuottamaan materiaalia asiaan liittyen.

3. Mitä muita tahoja toivotan mukaan?

Esimerkiksi terveyskeskukset, muut lääkärikeskukset, puolustusvoimat, kunnat, joissa tasoristeyksiä erityisesti esiintyy. Tulisi tarkastella kustannustehokkaita tapoja tavoittaa nimenomaisesti tiettyjä ryhmiä.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Muiden tahojen tulisi olla valmiita erityisesti jakamaan tietoa ja materiaalia asiaan liittyen.

5. Mikä on tavoitetilä? Miten mitataan?

Tavoitteena on nollakuolemaa tasoristeyksissä sekä vaaratilanteiden määrän vähentyminen. Lisäksi olisi hyvä seurata kampanjoinnin vaikutusta.

Liikenneturvallisuusstrategia – Tie- ja rautatieliikenteen työryhmä

Työryhmätyöskentely: Asenteet, osaaminen ja kyvykkyys sekä muut sosiaaliset tekijät

Ryhmä 2: Hanna Kempainen / Kuntaliitto, Inkeri Parkkari / Liikenne- ja viestintävirasto, Irene Vuorisalo / Eläkeliitto, Markus Tarasti / Ympäristöministeriö, Laura Kolinen / Liikenne- ja viestintäministeriö

Tahalliset allejäännit

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä todettiin rautateillä tapahtuvien tahallisten allejäätien olevan monialainen ilmiö, jolloin myös toimenpiteiden on oltava moninaisia. Keskustelussa tuotiin esiin, että tärkeää on pyrkiä vaikuttamaan niihin juurisyihin, jotka vaikuttavat siihen miksi ihminen ylipäänsä päätyy kyseiseen ratkaisuun. Myös maankäytölliset ratkaisut ja raiteiden suojaus nousivat esiin keskustelussa.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Keskustelussa todettiin ilmiön olevan monialainen, eikä mikään tahon voisi vastata asian ratkaisemisesta yksin. Ryhmän edustamat tahot olisivat valmiita yhteistyöhön ilmiöön puuttumiseksi. Keskustelussa tuotiin esiin poikkihallinnollinen yhteistyö eri toimijoiden kesken.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Keskustelussa nousi erityisesti esiin nuorisotahot ja –järjestöt. Nämä tahot pitäisi ottaa vahvasti mukaan työhön ilmiöön puuttumiseksi. Keskustelussa nostettiin erityisesti esiin nuorisotahojen ja –järjestöjen kriisipuhelimet ja todettiin niiden olevan tärkeitä. Näiden tahojen resurssien varmistamista pidettiin tärkeänä.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Keskustelussa nostettiin erityisesti esiin nuorisotahojen ja –järjestöjen kriisipuhelimet ja todettiin niiden olevan tärkeitä. Näiden tahojen resurssien varmistamista pidettiin tärkeänä. Keskustelussa nostettiin esiin myös toimenpiteiden oikea-aikaisuuden merkitys. Ilmiön taustalla vaikuttaviin tekijöihin olisi siten puututtava mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tältä osin nostettiin esiin esimerkiksi perheiden tukeminen jo lapsiperhe aikana. Myös päihteiden hoitaminen ja siihen liittyvä koko toimintaketju nousivat esiin keskustelussa ja siihen liittyvää työtä pidettiin tärkeänä ilmiöön puuttumisen kannalta.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Ryhmä totesi, että tavoitetila ei voi olla muu kuin nolla. Mittaamisen osalta todettiin, että tilastointia ilmiön osalta tehdään jo nyt ja tavoitetilaan pääsemistä voidaan mitata tämän perusteella. Keskustelussa nostettiin kuitenkin esiin, että varsinaisia yrityksiä on vaikea tilastoida, joten tällaista tilastointia on vaikea käyttää ilmiön kehityksen seuraamisen mittarina.

Id Versionumero

Asiaton liikkuminen rautateillä

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä keskusteltiin erityisesti erilaisista vaikuttamiskampanjoista. Näiden osalta nostettiin esiin paikallisesti kohdistetut vaikuttamiskampanjat. Lisäksi keskusteltiin mahdollisuudesta vaikuttaa ilmiöön maankäyttöisten toimenpiteiden kautta ja reittisuunnittelun vaikuttavuudesta. Keskusteltiin myös mahdollisuudesta lisätä valvontaa ratapiha-alueilla ja esimerkiksi automaattivalaistuksen lisäämisestä tai erilaisista äänitehosteista. Keskusteluissa pohdittiin myös mahdollisesti teknisten ratkaisujen olemassaoloa.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Keskustelussa korostettiin, että toimijoiden on toimittava yhteistyössä eikä mitään tahoa voida laittaa yksin vastaamaan ilmiöön puuttumisesta. Ryhmän edustamat tahot olisivat valmiita toimimaan tässä yhteistyössä.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Keskustelussa nostettiin esiin tiedonvaihto ja tiedonkulku veturin kuljettajilta yhteisöille. Kuljettajien roolia voitaisiin lisätä ilmiöön puuttumiseksi. Lisäksi nostettiin esiin koulujen ja muiden oppilaitoksen osallistaminen ja siellä tehtävä valistustyö ja erilaiset vaikuttamiskampanjat. Myös koulukyytien turvallisesta järjestämisestä keskusteltiin.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Erityisesti keskusteltiin tiedon välittymisen merkityksestä sille alueelle, jossa asiatonta kulkemista on havaittu. Tätä pidettiin tärkeänä ongelmaan puuttumisen kannalta, sillä ongelmat ovat usein hyvin paikallisia. Esimerkiksi vaarallisten leikkien havaitsemisen jälkeen voitaisiin tehdä kohdistettuja käyntejä kouluihin ja lisätä siellä turvallisuuskeskustelua. Myös erilaisissa liikunta- ja toimintakeskuksissa voitaisiin järjestää valistuskampanjoita, jos asiaton kulku liittyy niiden lähialueisiin.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Ryhmä totesi, että ilmiön osalta tavoitetilan on oltava ilmiön lakkaaminen eli tilastollisesti näitä tapahtuisi nolla. Mittaamisen osalta nousi esiin kysymys siitä, löytyykö jo dataa siitä, mitkä ovat sellaisia hot spotteja, jossa asiatonta liikkumista erityisesti tapahtuu. Tällaisen tilastoinnin tekemistä pidettiin tarpeellisena.

Tasoristeykset

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä keskusteltiin infran vaikutuksesta käyttäytymiseen ja osaamiseen. Mikäli tasoristeyksien määrä jatkuvasti vähenee, on vaikeaa ylläpitää osaamista tasoristeyksien turvallisesta ylittämistä. Lisäksi keskusteltiin siitä, että infran tulisi tukea mahdollisuutta turvalliseen ylittämiseen, jolloin vaikutusta on sillä, miten tasoristeys on rakennettu ja miten sen ylittämistä ohjataan liikennemerkein ja –valoin. Yksityisteiden osalta pohdittiin, olisiko olemassa edullisia varoitusjärjestelmiä, jolloin

Id Versionumero

myös yksityisteiden omistajilla olisi paremmat resurssit järjestellä tasoristeysklien turvallisuutta. Lisäksi keskusteluissa nostettiin esiin maankäytölliset ratkaisut ja niiden merkitys ilmiön kannalta. Erityisesti tulevaisuudessa pohdittaessa maankäytöllisiä ratkaisuja olisi tarpeen miettiä, onko radan ylittäminen tarpeellista vai voitaisiinko reitti kulkea jotakin muuta kautta.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Ryhmän edustamat tahot ovat valmiita omalla toiminnallaan olemaan mukana yhteistyössä tasoristeysonnettomuuksien vähentämiseksi.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Keskustelussa nostettiin erityisesti esiin kunnissa jo toimivat vanhusneuvostot. Näissä neuvostoissa olisi mahdollisuus ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Neuvostot ovat hyvä kanava iäkkäiden ikäryhmän tavoittamiseen valtakunnallisella tasolla. Myös erilaisten vapaaehtoistahojen hyödyntäminen nostettiin esiin. Myös autokoulun roolista osaamisen varmistajana keskusteltiin.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Ryhmässä todettiin, että tasoristeysten osalta erilaiset osaamisen parantamiseen tähtäävät koulutukset ja valistuskampanjat voisivat olla tarpeellisia ja parantaa turvallisuustilannetta. Tasoristeysklien turvallista ylittämistä jo autokouluvaiheessa pidettiin myös tärkeänä.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Tavoitetilana pidettiin onnettomuuksien vähentämistä kohti nollaa. Tavoitetilan todettiin sisältävän myös hankalan infran uudelleen organisoimista ja huomion kiinnittämistä siihen myös tulevaisuudessa.

Liikenneturvallisuusstrategia – Tie- ja rautatieliikenteen työryhmä

Työryhmätyöskentely: Asenteet, osaaminen ja kyvykkyys sekä muut sosiaaliset tekijät

Ryhmä 3: Heikki Kallio / Poliisihallitus, Juha Frantsi / VR-Yhtymä Oy, Ville Vainionmäki / Liikenne- ja viestintävirasto, Kaisa Mäkelä / Ympäristöministeriö, Eeva Asikainen / Liikenne- ja viestintäministeriö

Tahalliset allejäännit

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä ehdotettiin, että tahallisia allejäänntejä tulisi pyrkiä estämään ennalta varhaisen puuttumisen mallein. Etenkin nuorten miesten käyttäytymisen seurantaan ja tukemiseen tulisi keskittyä. Ryhmässä ehdotettiin toimenpiteiksi asian positiivista kampanjointia. Lisäksi mahdollisena toimenpiteenä pidettiin sosiaalityön tarjoamista tai mainostamista rautatieasemilla. Ryhmässä ehdotettiin myös kameravalvonnan lisäämistä riskikohtiin. Ryhmässä nostettiin esiin myös infrastruktuuriratkaisut ja yhdyskuntarakenteet. Lisäksi todettiin, että tätä hanketta tulisi edistää yhteistyössä muiden hankkeiden kanssa. Yhteistyön osalta todettiin, että yhteistyö on tällä hetkellä liian epämuodollista. Yhteistyön tulisi olla tavoitteellisempaa ja sille tulisi saada rahoitusta. Yhteistyöllä voisi olla myös strategia tai toimenpideohjelma.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Ryhmän edustamat tahot ovat valmiita yhteistyöhön ja valmiita tukemaan toisia tahoja. Ryhmässä koettiin tärkeäksi, että allejäänneistä keskusteltaisiin avoimesti ja, että toimijoilla olisi rohkeutta puuttua niihin. Lisäksi ryhmässä nostettiin infrastruktuurin merkitys ennalta ehkäisyyn. Oikeanlaisella suunnittelulla asiaan voidaan puuttua tehokkaasti.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Ryhmässä toivottiin, että etenkin kouluilta ja oppilaitoksilta saataisiin tukea asennekasvatukseen. Kaupungeilta ja kunnilta toivottiin tukea infrastruktuurisuunnitteluun. Lisäksi tukea toivottiin mielenterveyden alalta. Nuorten miesten osalta nostettiin esiin puolustusvoimien osallistaminen tässä asiassa. Puolustusvoimissa voitaisiin tutkia esimerkiksi sitä, mistä syistä armeijaan ei mennä ja liittykö siihen joitain sosiaalisia tekijöitä.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Tahoilta toivottiin yhteistyöhalua ja avointa tietojen vaihdantaa. Ryhmässä nousi esiin sosiaali- ja terveysministeriön mielenterveysstrategia, joka tulisi ottaa huomioon tässä hankkeessa.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Ryhmässä todettiin, että tavoitteena on vähentää, jopa puolittaa, tahallisia allejäänntejä. Lopullisena tavoitetilana olisi, että kukaan ei kuolisi. Ryhmässä todettiin, että mittareita tulisi kehittää.

Id Versionumero

Asiaton liikkuminen rautateillä

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä ehdotettiin, että asiattoman liikkumisen ongelmakohdat tulisi selvittää paremmin. Asiatonta liikkumista tulisi tilastoida ja mitata, jotta saataisiin dataa, jota voitaisiin hyödyntää ongelman ratkaisussa. Ryhmässä todettiin, että veturinkuljettajan tulisi voida mahdollisimman yksinkertaisesti pystyä ilmoittamaan ongelmakohdat. Ongelmakohdille voitaisiin rakentaa fyysisiä esteitä. Ryhmässä nousi esiin kaupunkisuunnittelun ja infrastruktuurin merkitys. Rautateiden lähetyvillä tulisi olla riittävästi ylitys- ja alitusteitä. Lisäksi ehdotettiin, että asiattoman liikkumisen vähentämiseksi asiasta tulisi kampanjoida säännöllisemmin ja järjestelmällisemmin. Kampanjoinnilla tulisi olla jatkuvuutta ja sen tulisi tavoittaa uudet sukupolvet. Kampanjoinnilla tulisi valistaa yleisesti rautatiealueen vaaroista. Kampanjoinnin tulisi olla paremmin kohdennettua.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Tahot ovat valmiita osallistumaan kampanjointiin. VR olisi valmis yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa sellaisessa silvityksessä, missä etsittäisiin teknisiä ratkaisuja ongelmakohtien havainnoimiseksi. Poliisihallitus pohti, tulisiko asiattonta liikkumista sanktioida.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Ryhmässä toivottiin, että koulut ja urheiluseurat osallistuisivat valistustyöhön ja kampanjointiin. Etenkin kouluja, jotka ovat rautateiden läheisyydessä, tulisi osallistaa tässä strategiassa. Ryhmässä toivottiin lisäksi mukaan kaupungeja ja kuntia.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Ryhmässä toivottiin, että kaupungit ja kunnat vaikuttaisivat kaupunkisuunnitteluun.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Ryhmän mukaan tässä asiassa tavoitellaan asiattoman liikkumisen vähentymistä.

Tasoristeykset

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä ehdotettiin, että ongelmaan puututtaisiin valistuksella ja pitkäjänteisellä kampanjoinnilla. Liikennekasvatusta tulisi lisätä liikennemerkituntemuksen varmistamiseksi kaikkien liikkujien osalta (iäkkäät ja kevyt liikenne). Iäkkäiden ajoterveyttä tulisi seurata tarkemmin.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Tahot ovat valmiita osallistumaan kampanjointiin.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Id Versionumero

Ryhmässä toivottiin, että koulut ja oppilaitokset saataisiin mukaan. Lisäksi mukaan toivottiin myös autokouluja. Tasoristeyksien ylitystä tulisi harjoitella ajotunneilla. lääkäiden ajoterveyden seuraamisen osalta, ryhmässä toivottiin lääkäreiden osallistamista.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Ryhmässä toivottiin, että koulut ja oppilaitokset saataisiin mukaan kampanjointiin ja valistustyöhön. Mukaan toivottiin myös autokouluja, liikennemerkitietämyksen varmistamiseksi.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Tavoitteena on saada tasoristeysonnettomuudet laskuun. Ryhmän mukaan tavoitteena on, että kaikkiin tasoristeyksiin suhtauduttaisiin vakavasti. Olisi tärkeää mitata jatkossa sitä, miten kampanjat tavoittavat kohderyhmät ja mikä niiden vaikutus on.

Liikenneturvallisuusstrategia – Tie- ja rautatieliikenteen työryhmä

Työryhmätyöskentely: Asenteet, osaaminen ja kyvykkyys sekä muut sosiaaliset tekijät

Ryhmä 4: Riitta Saksanen / Invalidiliitto, Marko Tuominen / Väylävirasto, Petteri Tuominen / Puolustusvoimat, Heidi Niemimuukko / Liikenne- ja viestintävirasto, Jari Pajunen / Sisäministeriö, Veikko Vauhkonen / Liikenne- ja viestintäministeriö

Tahalliset allejäännit

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmässä todettiin, että riskiryhmät tulisi vodia tunnistaa paremmin. Tätä varten ryhmä ehdottaa, että ammattiryhmiä esimerkiksi järjestyksenvalvojia tulisi kouluttaa tunnistamiseen. Rautatieasemilla voisi myös tarjota nuorisotyötä. Toimenpiteiksi ehdotettiin lisäksi toimijoiden välisen yhteistyön sekä valistuksen lisääminen. Etenkin koululaisia tulisi valistaa. Ryhmässä todettiin, että maankäytön ohjaamisella voidaan myös vaikuttaa ongelmaan. Asema-alueilla tulee olla helppoja ja lyhyitä ylitysreittejä, jotta raiteiden yli ei käveltäisi. Ryhmässä ehdotettiin myös valaistuksen lisäämistä asema-alueilla.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Tahot ovat valmiita lisäämään yhteistyötä keskenään. Lisäksi yhteistyötä ja viestintää etenkin koulujen kanssa tulisi lisätä. Kouluissa voisi olla teemaviikko, jossa jokin virnaomainen kävisi kertomassa ja valistamassa tahallisista allejäänneistä. Varusmiehille tarjottavasta särmänä liikenteessä –mallista voisi ottaa oppia tähän.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Ryhmässä toivottiin, että kunnat saataisiin hankkeeseen mukaan. Myös median edustajat voisivat edistää viestintää ja kampanjointia. Lisäksi toivottiin, että mielenterveysjärjestöt osallistuisivat.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Ryhmässä toivottiin, että muut tahot voisivat organisoida ”teemaviikkoja” ja ”liikenneturvallisuuskierroksia” kouluihin ja päiväkoteihin. Mielenterveysjärjestöt voisivat osallistua näihin ja näin paremmin huomioida ongelman omassa työssään. Lisäksi toivottiin, että liikenneturvallisuutta koordinoisi yksi taho. Tämä taho hoitaisi informoinnin, koulutuksen ja opastuksen. Ryhmässä toivottiin, että media huomioisi ongelman omassa viestinnässään.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Tavoitetila on, että tahattomia ja tapaturmaisista allejäänneistä ei tapahtuisi (vision zero). Tavoitteena on myös vaaratilanteiden vähentyminen nollaan.

Id Versionumero

Asiaton liikkuminen rautateillä

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmän mukaan ihmisiä tulisi valistaa paremmin asiattoman liikkumisen aiheuttamista vaaroista ja haitoista. Esimerkiksi mahdollisista aiheutuvista kustannushaitoista tulisi tiedottaa enemmän. Ryhmässä ehdotettiin myös fyysisten esteiden (esim. aitojen) vahvistamista.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Tahot ovat valmiita selvittämään, missä ongelmakohdat sijaitsevat. Lisäksi ryhmässä ollaan valmiita toteuttamaan viestintäkampanjaa. Todettiin, että ongelmakohtien selvittämiseen ja aitauksen lisäämiseen tarvittaisiin lisää rahoitusta.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Kunnat toivottiin mukaan hankkeeseen.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Ryhmässä toivottiin, että kaavoituksessa otettaisiin paremmin tämä ongelma huomioon. Lisäksi ryhmässä toivottiin, että tästä ongelmasta olisi saatavilla kustannuslaskelmia (kuinka paljon rahaa säästyisi, jos asiatonta liikkumista rautateillä ei tapahtuisi).

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Tavoitetila on vähentää asiatonta liikkumista. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan pitkäjänteistä kampanjointia, jotta asenteita saadaan muutettua.

Tasoristeykset

1. Mitä toimia ryhmä ehdottaa?

Ryhmä ehdottaa, että ongelmaan tulisi puuttua asennekoulutuksella. Olisi tärkeää selvittää, miten tasoristeykset huomioitu autokouluopetuksessa ja koulutuksessa. Ryhmässä pohdittiin lisäksi sitä, tulisiko tasoristeysvalo muuttaa perinteisen liikennevalon malliseksi.

2. Mitä toimia ryhmän edustamat tahot ovat valmiita tekemään?

Ryhmässä todettiin, että Väylävirasto ohjaa ministeriön antamaa tasoristeysohjelmaa, jossa tehdään teknisiä toimenpiteitä useisiin tasoristeyksiin. Tahot toivoivat, että tasoristeykset olisivat helpommin havaittavissa. Ryhmässä nostettiin esiin se, että suuri osa tasoristeyksistä on yksityisteillä. Yksityisteitä ylläpitävillä tiekunnilla on

Id Versionumero

resurssipulaa. Ryhmän mukaan toimenpiteissä tulisi huomioida tiekuntien rahallinen tukeminen, jotta yksityisteiden varrella olevien tasoristeyksien liikenneympäristöä ja -turvallisuutta voidaan parantaa. Ryhmässä todettiin, että myös ikääntyvien haasteet tulisi huomioida.

3. Mitä muita tahoja toivotaan mukaan?

Ryhmässä toivottiin mukaan autokouluja.

4. Mitä toimia muilta tahoilta toivotaan?

Ryhmässä toivottiin, että tienpitoon ja –huolehtimiseen panostettaisiin.

5. Mikä on tavoitetila? Miten mitataan?

Tavoitetila on vähentää onnettomuuksia. Ryhmän mukaan tulisi tarkemmin tilastoida onnettomuuksien ja vaaratilanteiden määrää.

Liikenneturvallisuusstrategia – Tie- ja rautatieliikenteen työryhmä Muut kirjalliset kommentit

1. Helsingin kaupungin liikennelaitos

Kaupunkiraideliikenteestä metroliikenne on teknisesti ja toiminnallisesti varsin pitkälti rautatieliikenteeseen rinnastettavaa. Tasoristeysonnettomuudet tästä poikkeuksena, niitä ei metroliikenteessä ole. Sen sijaan (tahalliset) allejäännit, ratatöiden/alihankkijoiden/palveluketjujen haasteet ja turvallisuusviestintä-/kyvykkyystarpeet, liikennetilanteiden poikkeamat ym. ovat ilmiöinä varsin lähellä rautatieliikennettä.

Raitioliikenteen osalta on hyvä huomioida, että tuon termin alle kätkeytyy jatkossa aika eri tyyppistä infraa. Yksi äärilaita on Helsingin kantakaupungin vanha raitiotieverkosto, jossa mennään paljon ihan sekaliikennekaistoilla tai vain kevyesti erotetuilla kaistoilla, nopeudet ovat verrattain alhaisia ja muiden tienkäyttäjien kanssa ollaan verrattain paljon vuorovaikutuksessa.

Toisessa päässä ovat uudentyyppiset pikaraitiotiet (Tampere ja Raide-Jokeri nyt rakenteilla), joissa mennään osittain varsin erotetuilla omilla osuuksillaan suuremmilla nopeuksilla (mutta jotka voivat silti sisältää myös sekaliikenneosuuksia)

Osaaminen ja asenne ja kyvykkyys -näkökulmasta muutamia nostoja: Raitioliikenteessä (ja esim. Helsingin tämän hetken onnettomuuksissa) korostuu mm. se, kuinka hyvin esim. autoilijat ylipäättään osaavat tunnistaa raitiovaunut liikenteessä: esim. väistämissäännöt, raitiovaunun tuntemattomuus ”ei-paikkakuntalaisille”, vaunujen ulottumat (ovat leveämpiä kuin kiskot jne).

Pysäkkialueilla ja keskustoissa korostuu jalankulkijoiden/kevyenliikenteen käytös: kiirehtimiset punaisia päin, jotta ehditään vaunuun, puikkelehtiminen vaunujen välistä pysäkkialueilla, napit korvilla – silmät luurissa -kävely. Yksi kysymysmerkki ovat uudet kevyet kulkumuodot kuten potkulaudat.

Näitä kaikkia yhdistää tietysti sekä se, millaista infraa rakennetaan ja miten se ohjaa muita tienkäyttäjiä, sekä toisaalta se, miten hyvin liikkujat osaavat tunnistaa ja varoa raitiovaunua liikenteessä: äänettömyys, nopeus, massa, pysähtymismatkaa.

Joukkoliikenteen osalta pitäisin työssä esillä myös security-turvallisuutta ja siihen kokemaa turvallisuutta joukkoliikenteessä, joka tietysti voi olla eri asia kuin absoluuttinen turvallisuus. Tämä kuitenkin vaikuttaa myös mm. kulkumuodon valintaan ja joukkoliikenteen houkuttelevuuteen; tässäkin on paitsi järjestyksenvalvonnan ja teknisen valvonnan keinoja, niin myös miellyttävän ja turvallisen infran luominen keskeistä: valaistus, siisteys, sosiaalinen kontrolli, katveikkojen välttäminen, pysäkeiden sijoittaminen jne.

2. Tieyhdistys

Yksityisteiden tasoristeysten turvallisuustilanteen parantamiseksi tulisi edistää uusien edullisten varoituslaitteiden käyttöön ottoa. (Toimivat aurinkokennolla ja ensimmäiset ovat testissä Lahti – Heinola –radalla. Jos perinteinen tasoristeyksen varoituslaitos

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

maksaa luokkaa 150 tonnia ja vaatii sähköliittymän niin nämä uudet maksavat n.10 tonnia per kpl.)

Lisäksi määrärahojen saantia yksittäisten tasoristeysten pieniin turvallisuustoimenpiteisiin tulisi edistää. Esim. odotustasanne maksaa tonnin tai pari, mutta on tehokas turvakeino, kun ei tarvitse ottaa mäkilähtöä kiskoille.

Tasoristeysasioiden tiedottamiselle on todellakin tarvetta ja Tieyhdistys tekee siinä osansa omissa medioissaan ja koulutuksissaan.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--